

МАТЕМАТИКА ФАНИНИ ЎҚИТИШДА КРЕАТИВ ЁНДАШУВ

Файзуллаев Шарофиддин Еркинович

Ассистент .Жиззах политехника институти

Аноттатция: Ушбу мақолада математика фанини ўқитиш жараёнида креатив ёндашувларнинг ўрни ва аҳамияти ёритилган. Хусусан, талабаларнинг мустақил фикрлаши, муаммоли вазиятларни ҳал қилиш қобилияти, замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш усуллари таҳлил этилган. Шунингдек, математика таълим жараёнида ижодий ёндашувнинг ўқувчиларнинг фанга қизиқишини оширишдаги ўрни кўрсатилган

Калит сўзлар :Математика таълими, креатив ёндашув, мустақил фикрлаш, замонавий технология, ижодкорлик.

CREATIVE APPROACHES IN TEACHING MATHEMATICS

Fayzullaev Sharofiddin

Jizzakh Polytechnic Institute,

Assistant of the Department of Higher Mathematics

Abstract :This article highlights the role and significance of creative approaches in teaching mathematics. In particular, it analyzes methods that develop students' independent thinking, problem-solving skills, and the use of modern pedagogical technologies. The paper also demonstrates how creative approaches can enhance students' interest in mathematics.

Keywords :Mathematics education, creative approach, independent thinking, modern technology, creativity

Таълим сифатини ошириш учун унинг ҳолати ва ривожланиш тенденцияларини узлуксиз мониторингини олиб бориш ва ўқувчиларнинг ўқув ютуқларини объектив ва адекват бақолашни амалга ошириш зарур. Бу айниқса, ўқувчиларнинг кейинги шахсий ва фуқаролик ривожланиши

учун замин

яратадиган умумий урта таълим даражасида муҳим акамиятга эга.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мақкамасининг 2018 йил 8 декабрдаги 997-сон “Халқ таълими тизимида таълим сифатини баҳолаш соҳасидаги халқаро тадқиқотларни ташкил этиш чоратадбирлари тўғрисида”¹ қарори билан халқ таълими тизимида таълим сифатини баҳолаш соҳасидаги халқаро тадқиқотларни ташкил этиш, халқаро алоқаларни ўрнатиш, ўқувчи-ёшларнинг илмий-тадқиқот ва инновация фаолиятини, энг аввало, ёш авлоднинг ижодий ғоялари ва ижодкорлигини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ҳамда рағбатлантириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мақкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси ҳузурида Таълим сифатини баҳолаш бўйича халқаро тадқиқотларни амалга ошириш миллий маркази ташкил этилди.

Қуйидаги халқаро баҳолаш дастурлари бўйича халқаро тадқиқотларни ташкил этиш белгиланди:

PISA - The Programme for International Student Assessment — 15 ёшли ўқувчиларнинг ўқиш, математика ва табиий йўналишдаги фанлардан саводхонлик даражасини баҳолаш;

1Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мақкамасининг 2018 йил 8 декабрдаги 997-сон “Халқ таълими тизимида таълим сифатини баҳолаш соҳасидаги халқаро тадқиқотларни ташкил этиш чоратадбирлари тўғрисида” қарори

TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study— 4 ва 8-синф ўқувчиларининг математика ва табиий йўналишдаги фанлардан ўзлаштириш даражасини баҳолаш;

PIRLS - Progress in International Reading and Literacy Study— бошлаётич

4- синф ўқувчиларининг матнни ўқиш ва тушуниш даражасини баҳолаш;

TALIS - The Teaching and Learning International Survey— рахбар ва педагог кадрларнинг умумий ўрта таълим муассасаларида ўқитиш ва таълим олиш муҳитини ҳамда ўқитувчиларнинг иш шaroитларини ўрганиш.

2Халқаро баҳолаш дастурлари бўйича халқаро тадқиқотларда Ўзбекистан Республикасининг иштирок этишига тайёргарлик куриш бўйича «Йул харитаси» ишлаб чиқилди, унга кўра,

- ўқувчиларнинг ёзма ва нутқ саводхонликларини ошириш бўйича илғор миллий ва халқаро тажрибаларни жорий этиш;
- ўқувчилар мустақил таълим олишлари учун электрон шаклдаги таълимни ривожлантириш, унда ўқиш, математика ва табиий йуналишдаги фанлардан халқаро тадқиқотлар бўйича саволлар базасини яратиш ҳамда бойитиб бориш;
- ўқувчиларнинг ўқиш, математика ва табиий йуналишдаги фанлардан халқаро тадқиқотларга тайёргарлик куриш учун мустақил таълимни жорий этиш;
- халқаро тадқиқотларни амалга ошириш юзасидан малакали ўқитувчи- тренерлар билан ҳамкорликда ҳудудларда ўқувлар ташкил этиш кабилар белгиланган.

Креативлик (ижодийлик) кандайдир янги, бетакрор нарса ярата олиш лаёкати, бадий шакл яратиш, фикрлаш, ғоя ва ечимга олиб келувчи аклий жараён. Умумий урта таълими муассасаларида математика фанини ўқитишнинг асосий вазифалари:

2Юнусова Д. Математикани ўқитишнинг замонавий технологиялари. Дарслик. - Т.: Fan va texnologiya, 2011- 200 б..

- Ўқувчилар томонидан математик тушунчалар, хоссалар, шакллар, усуллар ва алгоритмлар хақидаги билим, куникмалар эгалланишини таъминлаш;

инсон камолоти ва жамият тараккиётида математиканинг ахамиятини англаш, ижтимоий-иқтисодий муносабатлар, кундалик ҳаётда математик билим ва кўникмаларни муваффақиятли куллашга ургатиш;

- ўқувчиларнинг индивидуал хусусиятларини ривожлантирган ҳолда, мустақил таълим олиш куникмаларини шакллантириш;
- фанлар интеграциясини инобатга олган ҳолда ўқувчиларда, миллий ва умуминсоний кадриятларни, креативликни шакллантириш ҳамда онгли равишда касб танлашга йуналтиришдан иборат.

Математик индукция принципи - мулоҳазаларни исботлаш усули.

Унинг босқичлари қуйидагилардан иборат: 1) кузатиш ва тажриба; 2) фараз; 3) фаразни асослаш(исботлаш). У уч кадамда амалга оширилиши мумкин: 1) $n=1$ учун мулоказа туғрилиги текширилади: 2) $n=k$ учун мулоказа туғри деб, мулоказанинг $n=k+1$ учун тўғрилиги исботланади. 3) исботнинг олдинги икки қадами ва математик индукция принципига асосан теорема ёки мулоҳаза ҳар қандай n учун тўғри деган хулосага келинади. 4

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мақкамасининг 2018 йил 8 декабрдаги 997-сон “Халқ таълими тизимида таълим сифатини баҳолаш соҳасидаги халқаро тадқиқотларни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” қарори
2. Юнусова Д. Математикани ўқитишнинг замонавий технологиялари. Дарслик. - Т.: Fan va texnologiya, 2011. - 200 б..
3. Юнусова Д. Булажак математика ўқитувчисини инновацион

фаолиятга тайёрлаш назарияси ва амалиёти. - Т.: Фан, 2009. - 165 б.

4. Yunusova D.I. Ta'lim texnologiyalari asosida matematik ta'limni tashkil etish. Т., "Universitet", 2005, 131 б.